

TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI

RAMAZAN KAYA

EKONOMİ VE FİNANS BULUŞMALARI

KONUŞMA METNİ

16 Ocak 2024 – Bursa

Değerli Başkanlar, İş Dünyasının Değerli Temsilcileri, Sevgili Dostlarımız;

TÜRKONFED Yönetim Kurulu ve **MARSİFED Yönetim Kurulu** adına hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. **Ülkemizin üretim gemisini** yüzdürmek için ihtiyaç duyduğumuz **ana yakıt olan finansmanı ve finansmana erişim yollarını** ele aldığımız **Ekonomi ve Finans Buluşmaları**'nın üçüncü durağı **Bursa'dayız**. Üye federasyonumuz **MARSİFED** ev sahipliğinde ve **Integral Yatırım**'ın katkılarıyla düzenlediğimiz toplantımızda sizlerle birlikte olmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum.

Finansman kaynaklarına erişim zorluğu son iki yılın en önemli gündem maddelerinin başında geliyor. **Her firmanın ikliminin ekonomi, yakıtının ise finansman olduğu** çoklu krizler çağında, **üretim-yatırım vistihdam gemisini sağ salim limana** ulaştırmak için kamu başta hepimize büyük bir sorumluluk düşüyor. Bu bilinç ile Anadolu'nun her yanında iş dünyasına yol rehberliği yaptığımız buluşmalarımız ile paylaşımlarımızı artırmaya çalışıyoruz. Bu önemli istişare mekanizmasına katkılarımızdan ötürü hepinize bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Değerli konuklar,

Yeni bir yılın riskler ve fırsatlarla dolu manzarasına birlikte bakıyoruz. Geride bıraktığımız yıldan acıda, gururda ve coşkuda buluşabilen bir millet olmanın dayanışma ruhunu miras aldık. Geçen yıla tarihimizin en büyük deprem felaketinin acısıyla başladık.

Bir yandan yaralarımızı sarmaya çalışırken diğer yandan da bir kara parçasını ülke, bir halkı ulus, bir bireyi yurttaş yapan Cumhuriyet devriminin 100. yaşına hep birlikte ulaştık, coşkusunu hep birlikte yaşadık. Cumhuriyetin, 81 ilin tamamında hepimizin ortak değeri olduğunu, Cumhuriyetin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'e ve silah arkadaşlarına duyulan minnetin ülkenin her yanında, aynı şekilde hissedildiğini gördük.

Cumhuriyet'e duyduğumuz minnet borcu, ona yüklediğimiz anlamda gizli. Cumhuriyet, bir yönetim biçimi olmanın çok ötesinde, eğitimden sağlığa, gençlikten kadın haklarına muazzam bir atılımın; laik, çağdaş, demokratik devlet anlayışının; Türkiye'yi muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarma vizyonunun hem adı hem de eylemidir.

2024 ile başlayan yeni bir gelecek, bizler için yüzyıllık yeni bir mücadelenin de ilk yılı konumundadır. Önümüzde açılan yeni dönemde Cumhuriyetimizin ilk günlerindeki seferberlik ruhunu en kararlı haliyle ortaya koymak hepimizin boynunun borcudur.

Dünyamızın yaşadığı değişim hızı ise bu borcu daha anlamlı hale getiriyor. 3D adını verdiğimiz dijital, toplumsal ve yeşil dönüşümler yepyeni bir dünyanın kapılarını aralıyor. Birçok mesleğin ortadan kaybolduğu ve yeni iş alanlarının doğduğu aynı zamanda dünyanın iklim krizi ve afetlerle yüzleştiği yeni yüzyılımızda sadece sanayinin ve ticaretin değil hayatın da yeniden şekillendiğine tanıklık ediyoruz. Bu nedenle bizlere düşen, çağın ruhunu yakalama esasına dayalı, "sürekli bir aydınlanma" devrimi olan Cumhuriyet'i güçlendirmek ve geleceğe taşımaktır.

Değerli konuklar,

Dünyanın içinde bulunduğu jeopolitik karmaşıklık hali gösteriyor ki, Türkiye'nin ortak bir hayalde birleşerek, dönüşümleri aklın ve bilimin ışığında yakalaması, yalnızca ülkemiz için değil bölgemiz ve dünya için de kritik öneme sahiptir.

26'sı bölgesel, 4'ü sektörel olmak üzere 30 federasyon, ulusal - uluslararası 300'ü aşkın üye dernek ve 60 bini aşkın şirketi gönüllülük esasıyla bir araya getiren TÜRKONFED olarak bizler, Türkiye'nin ikinci yüzyılına yönelik ortak bir hayal kurduk. Bu hayali; demokratikleşme ve her alanda fırsat eşitliğini temel alan bir ülke olarak tanımladık. Yaşamda, eğitimde, kariyerde, istihdamda, ekonomide ve girişimcilikte; kadın-erkek, genç-yaşlı fark etmeksizin 81 ilimizin her birinde yaşayan tüm insanlarımızın eşit fırsatlara sahip olduğu bu hayalimizi, ülkemizin tamamında yaygınlaştırmaya çalışıyoruz.

2023, bu ortak hayalin inşası açısından bizlere önemli dersler bırakan bir yıl oldu. Tarihimizin en büyük doğal afetiyle birlikte, ilk kez deneyimlediğimiz, iki turlu Cumhurbaşkanlığı seçimi, parlamento seçimleri ve tüm dünyada ard arda gelişen jeopolitik gerginliklere tanık olduk.

Bu etkileri takip etmek için, Türkonfed olarak yılın tamamını, başta 100. Yıl Buluşmaları olmak üzere çeşitli vesilelerle, Anadolu'yu dolaşarak, 50'ye yakın şehrimizdeki iş insanları ile istişare yaparak geçirdik. İstişarelerimiz sonucunda, 2024'ün ilk günlerinde görüyoruz ki, iç ve dış etkenler nedeniyle, önceki seneden

devraldığımız ‘**üretim maliyetleri ve tedarik**’, ‘**yüksek enflasyon ve satın alma gücü**’, ‘**savaşın ihracat pazarlarına etkisi**’ ile ‘**finansmana erişim ve kur artışı**’ gibi dört temel sorunu yaşamaya devam ediyoruz.

Bu sorunlar içinde en fazla öne çıkan, yalnızca KOBİ’lerimizin ve iş dünyamızın değil aynı zamanda ülkemizin de en önemli gündemi ve önceliği olan enflasyondur. Özellikle son iki yıldır devam eden, yüksek enflasyon nedeniyle maliyetleri artan iş dünyamız, fiyat politikası oluşturmakta zorlanıyor. Ancak dünya genelindeki resesyon riski nedeniyle, dış talepte yaşanan daralma ve ekonomimizdeki yapısal sorunlara rağmen, Türk iş dünyası, rekabetçiliğini korumak için büyük bir uğraş veriyor.

Yatırım ekonomide istikrar ve öngörülebilirlik ister. Belirsizlikleri azaltmak, ekonomi bilimi çerçevesinde kalkınmayı toplumsal tabana yaymak, gelir dağılımında eşitliği sağlamak, daha adil, paylaşımcı ve çevreci yeşil devrim ile, kalkınmış bir Türkiye’nin mümkün olduğuna inanıyoruz. Bunun için de ekonomik ve toplumsal hayatımızı çevreleyen orta gelir-orta demokrasi ve orta eğitim tuzaklarından kurtulacak adımlarla işe başlayabiliriz.

Değerli konuklar,

Dünyada resesyon riskiyle dış talepte daralmaya ve ekonomimizde yaşadığımız yapısal sorunlara rağmen biraz önce de belirttiğim gibi sanayicilerimiz ve iş dünyamızla rekabetçiliğimizi korumak için büyük bir uğraş veriyoruz. Bu motivasyonun yatırıma dönüşmesinde en önemli engelin de ekonomideki belirsiz atmosfer ve finansmana erişim olduğunu gözlemledik. Bu durumu Finansmana Erişim Anketimizin 3. Çeyrek Sonuçları’nda da görüyoruz. Her 10 işletmeden 7’si, finansmana erişimin genel olarak zorlaştığını söylerken, yalnızca 3’ü geçmiş döneme göre değişmediğini belirtiyor. Seçim süreci sonrasında, faiz artışlarıyla kredilere erişimde bir rahatlama yaşansa da kredi limit artışı yetersizliği nedeniyle kredi kullanamayanların oranı yüzde 21’den yüzde 28’e çıkmış görünüyor. Neredeyse her üç iş insanından biri kısmi rahatlama yaşandığı dönemde dahi limite takılarak kredi kullanamadığını belirtirken, her iki iş insanından biri kredi sürecinde şartların zorlaştığını söylüyor.

Krediye erişimde sorun yaşamadığını belirtenlerin oranı ise sadece yüzde 14... Kredilerde kısa vade ve limit artışı ile yeni kredi limiti alamama sorunları devam ediyor. İşletmelerin yüzde 67’si, 1-12 aylık kısa vadeli kredi yapısına sahip olduğunu belirtirken; sadece %3’ü dört beş yıl arası vade yapısında sahip olduğunu söylüyor.

Beş yıl üstünde ise hiçbir sanayicimizin kredi kullanmadığını görüyoruz. Son bir yılda birçok sektörde konkordato ve iflas sayısındaki artışı da gözlemliyoruz. Artan işletme sermayesi ihtiyacı, ham maddeden enerjiye ciddi maliyet artışları ve yüksek enflasyon altında, KOBİ kredilerindeki artış hızının, yavaşlaması üretim çarklarının devamlılığı açısından ciddi bir risk teşkil ediyor. KOBİ’lerimizin, ekonomiye katkılarının devam etmesinde, özellikle yüksek teknoloji üretim ve katma değerli ihracatı yapan stratejik sektörlerimize

kaldıraç etkisi yaratacak, uzun vadeli, uygun koşullarda desteklerin; KGF, Eximbank ve finans kuruluşları aracılığıyla verilmesi gereken zamanlardayız

Bu kapsamda Cumhurbaşkanımızın ve ekonomi yönetiminin, para ve maliye politikalarına ek olarak, yapısal reformlarla güçlendirilmiş, enflasyonla mücadele yaklaşımını önemsiyor, 2024'ün her anlamda reform yılı olmasını bekliyoruz. Ancak her alanda kalıcı bir başarı için olmazsa olmaz şartın demokrasiden, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığından, kurumlarımızın bağımsızlığı ile fikir ve ifade hürriyetinden geçtiğini, unutmamak gerekiyor.

TÜRKONFED olarak Cumhuriyet değerlerini ve evrensel demokratik ilkeleri savunuyoruz. Orta demokrasi ülkesi değil, hukukun üstünlüğü ile yüksek demokrasi standartlarını benimseyen, Hayalimizdeki Türkiye için çalışmaya ve üretmeye devam ediyoruz.

Değerli konuklar,

Çağımızın ekonomisi, geçmiş dönem ekonomi anlayışının merkezinde yer alan doğal kaynakların işlenmesinden ayrılmakta ve yüksek katma değere odaklanmaktadır. Yüksek katma değer üretmediğimiz her süreç, bizi asgari ücret ekonomisine mecbur bırakıyor. AB ülkelerinde ortalama yüzde 7'lik bir asgari ücretli varken, ülkemizde neredeyse her iki çalışandan biri asgari ücretle geçiniyor.

Katma değer üretmek için yeşil dönüşüm ve dijitalleşmeyi kapsayan ikiz dönüşümün daha etkili kullanılması ve iyi eğitilmiş iş gücünde geriye düşülmemesi esas olmalıdır. Uluslararası Para Fonu IMF'nin kısa bir süre önce yayınladığı bir rapora göre dijital dönüşümün en çarpıcı bileşenlerinden birini oluşturan yapay zekâ, küresel ekonomiyi derinden değiştirmeye hazırlanıyor. Raporda, yapay zekanın küresel istihdamın yüzde 40'ını etkileyeceği vurgulanırken, çok sayıda gelişen ekonominin daha az sorunlar yaşayabileceği, aynı zamanda yapay zekânın avantajlarından ise daha az faydalanabileceği vurgulanıyor.

Bu gelişme de gösteriyor ki, teknolojinin yeniliklerini işletmelerinin ruhuna ve ekonomisinin merkezine yerleştirebilen ülkelerin rekabette arayı açacağı bir döneme hazırlanıyoruz. Orta gelir ve orta demokrasi tuzakları, bizi bu geleceğin bir parçası olmaktan ve dahası onu şekillendirmekten alıkoyabilir. Geride kalmamızı engellemek en önemli önceliğimiz olmalıdır. Bunun için de ezberci değil özgürlükçü ve yenilikçi, teknolojiyle bütünleşik bir eğitim sistemi reformuna ihtiyacımız var. Biz de bu kapsamda yeni dönemdeki ana çalışma alanlarımızdan birini orta eğitim tuzağı olarak belirledik. Bu tuzaktan çıkış için yol haritası sunacak çalışmamızı 2024 yılı içinde kamuoyuyla paylaşacağız. Esas rotamız ortak hayalimiz olduğu müddetçe hedefimize ulaşacağımıza dair inancımız hiç eksilmeyecektir.

Bu duygu ve düşünceler ile **Ekonomi ve Finans Buluşmaları**'nın **Bursa** durağında değerli paydaşımız **İntegral Yatırım**'a, birbirinden değerli konuşmacılarımıza, **Finansmana Erişim Komisyonumuza** ve bugün bizler ile birlikte olan siz değerli dostlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Sağlık ve sevgiyle kalın diyorum.